

OPLÆG TIL HØRING OM JUSTITSOMRÅDET I GRØNLAND

22. MARTS 2017

OM ADGANG TIL LOVGIVNING OG RETSPRAKSIS /VED LISE GARKIER HENDRIKSEN

DOK. NR. 17/00384-13

REF. LGH

Mange tak for invitationen.

Justitsområdet i Grønland er et område, som efter min opfattelse ikke til alle tider har fået den politiske opmærksomhed, som det fortjente, hverken fra dansk eller fra grønlandsk side.

Det er der heldigvis ændret ved i de senere år, og vi er på Institut for Menneskerettigheder rigtig glade for, at Retsudvalget og Grønlandsudvalget har taget initiativ til høringen i dag, ligesom jer er glad for, at så mange er til stede, herunder hele Inatsisartuts Lovudvalg.

Jeg håber, at opmærksomheden på området vil være vedvarende og ikke blot forbigående.

De anbefalinger, som Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Institut for Menneskerettigheder sammen har givet i vores statusrapport, de ligger nogenlunde i tråd med Advokatrådets, og jeg vil derfor ikke komme nærmere ind på vores, som Inge Olsvig Brandt netop har nævnt.

Jeg vil fokusere på et emne, som ikke hidtil er løbet med opmærksomheden i debatten – nemlig de udfordringer, der er i forhold til at sikre en tilstrækkelig adgang til lovgivningen og retspraksis. Det er et område, som nævnes både i Advokatrådets rapport og i vores statusrapport, og jeg er derfor glad for at høre justitsministerens udmelding her i dag om, at standarden for lovgivning i Grønland skal være som i Danmark.

1. Et velfungerende retssamfund er grundlaget for overholdelsen af menneskerettighederne og indebærer blandt andet, at lovgivningen skal være klar og præcis, ligesom retstilstanden skal være forudsigelig. Derved har borgerne mulighed for at indrette sig, så de overholder lovgivningen, og lovgivningen er egnet til at man i sidste ende kan dømmes efter den ved de grønlandske domstole.

A. Der er i den forbindelse nogle naturlige udfordringer i forhold til at skabe en klar og præcis lovgivning for Grønland. Lovgivningen stammer fra to forskellige parlamenter med to forskellige regeringer bag, afhængigt af, om et retsområde er overtaget af Grønlands Selvstyre eller stadig hører under de danske rigsmyndigheder. Der er derfor to forskellige traditioner for, hvordan lovgivning skabes. Og der er to meget forskellige sprog.

Jeg vil gerne knytte et par bemærkninger til, at en stor del af rigslovgivningen for Grønland bliver til ved, at de danske myndigheder udsteder en anordning, der sætter dansk lovgivning i kraft for Grønland.

En anordning er et dokument, der med nogle omarbejdnings sætter en lov, som er lavet til danske forhold, i kraft for Grønland. Det er en meget brugt metode, og den er senest anvendt på en anordning offentliggjort for få dage siden, som sætter en dansk lov fra 2012 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning i kraft i Grønland her per 1. april.

Hvor vi på institut for Menneskerettigheder har stor forståelse for, at anordninger kan være en effektiv måde at få opdateret lovgivningen i Grønland på, så er der også ulemper ved at bruge dem.

Der findes ikke bemærkninger til bestemmelserne i en anordning, som der gør til en lov. Og bemærkningerne til den oprindelige lov for Danmark er lavet til en dansk kontekst,

ikke til en grønlandsk. Derved mangler der i sidste ende et vigtigt bidrag til fortolkningen i Grønland af de bestemmelser, som er sat i kraft for Grønland.

En anden ulempe ved anordninger kan i nogle tilfælde være, at udstedelsen kan komme så sent, at anordningen stort set allerede er forældet, når den er udstedt.

Et eksempel på det er den anordning, som fra december 2016 satte persondataloven i kraft for Grønland, cirka 15 år efter at persondataloven allerførst blev vedtaget for Danmark og ganske kort tid før, at den ophører med at eksistere i Danmark, fordi nyere EU-regler træder i kraft. I dette tilfælde kunne man i stedet have forberedt en lov for Grønland om databeskyttelse, der blev skræddersyet til Grønland, og som kunne tage højde for de nyeste internationale standarder på den måde, det ville passe bedst til Grønland.

→ Vi anbefaler derfor sammen med Grønlands Råd for Menneskerettigheder, at rigsmyndighederne begrænser brugen af anordninger og i stedet fremsætter forslag til love for Grønland for Folketinget, så rigslovgivningen bliver forberedt bedst muligt til de grønlandske forhold, den skal virke i.

B. Udover disse krav til klar og præcis lovgivning nævnte jeg i begyndelsen, at et velfungerende retssamfund forudsætter, at retstilstanden skal være forudsigelig. Om det vil jeg kort sige, at forudsigelighed kræver, at man har en rimelig adgang til lovgivning og retspraksis.

I dag er der ingen samlet, offentligt tilgængelig indgang til lovgivningen for Grønland, så Naalakkersuisut og regeringen sørger hver især for sin lovgivning on-line, men på forskellig vis. For rigslovgivningen kan man ikke se, om et dokument er gældende eller historisk.

- Vi anbefaler derfor i rådets og instituttets rapport, at Rigsmyndighederne sørger for, at rigslovgivning er tilgængeligt online i et format, der viser, om et dokument er gældende eller historisk, som det er tilfældet for andre dokumenter i Retsinformation.
- Vi anbefaler også, at Domstolsstyrelsen i samarbejde med Retten i Grønland og Grønlands Landsret udvikler en samlet database over retspraksis tilgængelig både på dansk og grønlandsk. Det kunne eventuelt ske ved at lade domme indgå i den domsdatabase, der skal udarbejdes i Danmark.

2. Der er rigtig mange emner, man kunne tage fat i ved sådan en høring. Jeg tror, at drøftelserne i dag er med til at skærpe alles opmærksomhed på, hvor der bør sættes ind, og jeg håber, som sagt, at opmærksomheden om justitsområdet i Grønland er kommet for at blive.

Tak for opmærksomheden.